

RECENSIE ROMAN

Debutant Emma Laura Schouten vindt woorden voor de onbeschrijflijke pijn die migraine is

© Annaleen Louwes

Migraine is een onbeschrijfbare pijn. Emma Laura Schouten probeert er toch woorden voor te vinden.

Lodewijk Verduin

Vandaag om 02:00

EMMA LAURA SCHOUTEN

Nachtschade

Van Oorscot, 284 blz., € 22,50 (e-boek € 12,99)

★★★★☆

Pijn onttrekt zich aan “de tirannie van grammatica”, weet Emma Laura Schouten. Sinds haar tienerjaren heeft ze migraineaanvallen. Hoe zoiets voelt? Desgevraagd droedelt Schouten een spiraal, maar in haar debuutroman doet ze een poging om het talig te vatten.

In *Nachtschade*, vernoemd naar het plantengeslacht dat zenuwpatiënten moeten vermijden, wordt de lyriek aangewend om woorden te vinden voor het onuitspreekbare. Dat resulteert in uitzinnige beschrijvingen die soms lezen als een hooglied van de hoofdpijn: “Je valt en valt en betreedt een wonderland waar eerder onhoorbare geluiden en onopvallend licht worden uitgerekt en versterkt, als amorfe monsters door het craniale landschap slenteren en almaar groeien, groeien, je gedachten uit je schedelbot schrapen, terwijl het deel van jezelf waarvan je weet dat het ook nog moet bestaan krimpt en samensmelt met de schaduw van deze wilde dingen, de woest stampende wezens.”

Schouten zoekt beelden en vindt de “oud-Griekse migrainedemon” Antaura, een zeewezen dat periodiek in schedels kruipt om zich te voeden met andermans vlees en bloed. “Antaura kwam (...) en ging niet meer weg, nestelde zich in mij en groeide als klimop langs de wanden van mijn persoonlijkheid, tastte de mortel tussen de richels aan zodat mijn karakter poreus werd.” Het creëert de noodzaak om haar ziektegeschiedenis te boekstaven.

Naast een impressionistische autobiografie is *Nachtschade* een reisverhaal. Schouten ‘verzamelt’ vrouwen die haar voorgingen, oftewel aan dezelfde aandoening leden: Jane Austen, Virginia Woolf, Sylvia Plath, Susan Sontag, Joan Didion. En Anne (Finch) Conway, een zeventiende-eeuwse Britse filosoof die het dualisme afwees, en lichaam en geest als eenheid probeerde te denken. Om er meer over te weten te komen, trekt de verteller naar Londen.

Het verslag is al te zeer op volledigheid gericht, zeker omdat de opbrengst van secundair belang lijkt. Dit boek wordt gedragen door Schoutens schrijfexperimenten, zoals de soms raadselachtige, poëtische intermezzo’s, die uit collages van het werk van anderen blijken te bestaan, of haar lenige, essayistische uitweiding over ‘Lorem ipsum’ – de opvultekst die vaak door grafisch ontwerpers wordt gebruikt om een vormgeving te testen. “Zelfs wanneer ze haar weg vindt naar taal, wanneer ze ruimte in mag nemen, is pijn niet meer dan een opvulling, iets tijdelijks dat overschreven moet worden voor het aan de ogen van lezers kan worden blootgesteld”, besluit Schouten. Zelden werd dat proces van zoeken en verhullen zo ongefilterd weergegeven.